

«Ο,τι είπα παραπάνω για το σίμαμα υπολς αρ-
χούς έρχεται ο Έρμωναυς να τ' αποδείξει με τή με-
τάφραση του Ίππολύτου του Εύριπιδη. Διάλεξε να με-
ταφράσει έν από τα καλύτερα έργα του τραγικού, που
περισσότερο από τους άλλους ήταν άνθρωπος και ξε-
μαίρκανε πιο πολύ από την παραδοχή. Δοκιμάζει ο
ποιητής— όπως κι ο ίδιος το λέει στον πρόλογο του
— από ποιόν πρέπει να γίνει η άφομοίωση με τους άρ-
χούς. Κ' επειδή ο Εύριπίδης είναι πιο άνθρωπος,
φυσικά μπορεί να τονε νοιώσει πιο καλά η σημερινή Ρω-
μαϊκή ψυχή. Έρχεται πιο πολύ στη Ζωή. Για να
πιτύχει καλύτερα η δοκιμή του ξεφεύγει κάποτε από
το κείμενο και προσπαθεί να κάμει μερικά συναισθη-
ματα κ' ιδέες πιο σημερινά. Προτού ξεταχτεί καλά το
πρόβλημα, αν έχει δικίο ή άδικο, δεν πρέπει να τον κα-
τηγορήσει κανείς γι' αυτό του το κάμωμα. Ξέρουμε
ότι κι άλλος ποιητής, Έλληνας τή γενιά, ο Ζάν Μω-
ρεάς— αν και στο Γαλλικό μετάφρασε— το ίδιο έκαμε.
Θύνησε με μερικές αλλαγές να φέρει πιο σιμά μας «τη
Φιγείνεια στην Αύλιδα» του ίδιου τραγικού. Είναι μια
θεωρία κι αυτή, που φαίνεται, ότι δε βρίσκεται μακριά
από την αλήθεια.

Η μετάφραση του Ίππολύτου γίνηκεν άπανου στο
δρόμο που άνοιξε η μεγαλόστομη τέχνη του Πάλλη.
Η πιο άγνη δημοτική γλώσσα ξαναζωντανεύει το άρ-
χαίο κείμενο κι όλος ο θεϊκός χαρακτήρας του Ίπό-
λυτου και το πάθος της Φαίδρας συνεπαίρνουν την ψυχή
μας. γιατί ζούμε μαζί τους την ώρα που ακούμε τα
λόγια τους, πράμα που δε μπορούμε να το πάθουμε
έμκα διαβάζουμε το άρχαιο κείμενο, όσο κι αν το κα-
ταλαχίζουμε. Με την άρχαία γλώσσα μπαίνουν στη
μέση κ' οι αιώνες που μας χωρίζουν από τη Ζωή των
τραγικών ανθρώπων. Με τη ζωντανή μας γλώσσα γί-
νεται το σμιζέμο το δυο μακροχωρισμένων καιρών.
Κάτι τέτοιο βλέπει κι ο Παλαμάς όταν φωνάζει: με-
ταφράζει τούς άρχαίους!

Είναι πιτυχημένη και στάλλα η μετάφραση; Δη-
λαδή ξαναχύνονται στο νέο καλούπι ίδια κι άπαρχί-
λαχτα οι ιδέες, ο τρόπος της όμιλίας, ή όμορφιά του
στιχού και του μέτρου, ή λυρισμός του άρχαίου τραγι-
κού; Δεν είναι άναγκη να παντήσω σ' αυτό. Άθρω-
πος που έχει μέσα του το ρυθμό, ποιητής, που έγραψε
συννέτα σαν την «Καλοσύνη» τις «Αττικές θωριές»
και τάλλα, τεχνίτης που νοιώθει την τέχνη, όπως
την ζηγεί σε μερικά μέρη του πρόλογού του, δε θα
κατάπιανε τέτοια δουλιά αν δε μπορούσε και να τήνε
φέρει σε καλό τέλος, μήτε θα τύπωνε τη μετάφρασή

προσδιορισθούν οι άποστάσεις των άπλανών άστέρων. Αί
τοιαύται μεταθέσεις των άστέρων είναι δευτέρα άποδείξεις
της κίνησεως της Γης.» Άς άφήσουμε ότι η άπρώτη από-
δειξη είτα· ε δχι για τη μεταβατική αλλά για την απε-
ριστροφική γύρω στον άξονά της κίνηση της Γης, άς άφή-
σουμε δηλ. τη σύγχυση που γίνεται στο μυαλό του άνα-
γνώστη από το άνακάτωμα των άποδείξεων, κι άς έρθουμε
κι πού θέλουμε. Καθένας θα νομίσει, και πολύ φυσικά,
ότι άφού έξηγήθηκε πριν και δικαιολογήθηκε η έτησία με-
ταβατική κ.τ.λ. στο κομμάτι που βάλανε γίνεται λόγος
για τις φαινομενικές μεταβολές των θέσεων... την άπόσταση
των 150 χιλ. . τη δεύτερη άπόδειξη κ.τ.λ. Κι θα άλλο. Το
μέρος αυτό είναι το πρώτο και μόνο μέρος όπου μαθαίνει
ο άναγνώστης την έτησία μεταβατική καθώς και τη δεύ-
τερη άπόδειξη. Γίνεται λόγος και παρακίτω (σελ. 25 κι
όμπρος) για την έτησία μεταβατική αλλά εκεί πιά την
παίρνουμε για γνωστή, και ζητάμε μόνο να έξηγήσουμε
μ' αυτήν πώς γίνονται οι έποχες Θυμηθήτε τώσα πώς πα-
ρουσιάζεται, πώς εξετάζεται το ίδιο ζήτημα στο «Ήλιο-
φάγγαρο» και πότε μου, στο θεό σας, αν δεν μπορεί κά-
νεις να έβει τη διαφορά και με κλειστά τα μάτια. Και μή
νομίσετε, παρακαλώ, πώς έτυχε για την έτησία μεταβα-
τική—σά να είτανε άσημάνο το ζήτημα—να τάχει κα-
λήτερα το «Ήλιοφάγγαρο» από τον «Ούρανο». Δόλου.
Η ίδια διαφορά ύπάρχει από την άρχή ως το τέλος, οέ

του, αν ήταν πρώτα ο ίδιος βέβαιος, ότι ο τραγικός
δε θα χάσει τίποτα από το ξαναφτιάξιμά.

Δε μπορώ να τελειώσω τα λίγα μου λόγια για το
βιβλίο καινούργιου συγγραφέα, που βγήκε μέσ' από
την Έλληνικήτατη ψυχή του, χωρίς να είπω και
τούτη τη σκέψη μου. Ξαναγέννηση αληθινή άρχίζει
για τη Ρωμαϊκή φιλολογία και φυσικά και για τη
Ρωμαϊκή ψυχή. Φανερόνεται όλοθι στα γραμμата
νέα ζωή με πλάστρα δύναμη. Λογαριάζετε τα βιβλία
που βγήκαν και γράφονται τώρα τελευταία και θα
έδείτε άμέσως το μεγάλο ξύπνημα. «Τα Ρεδα και
Μηλα» β' τόμος του Ψυχάρη κι ο «Νέος Ρομπινσώνα»
του που δημοσιεύεται στην ίδια τούτη φημερίδα· το
τελειώμα της μετάφρασεως της Ίλιάδας από τον Πάλλη,
ή «Τρισεύγενη» και τα «Γράμματα» του Παλαμά,
άλλα μεταφράσματα από τάρχατο, τα Δηγήματα και
τάβρα του Έρταλιώτη ο Άρχαιολόγος» του Κακαβί-
τασ που τυπώνεται τώρα, των νέων ποιητάδων τα τρα-
γούδια βγαλμένα από την ψυχή του έθνους, όπως τα
«Νανουρίσματα» του νέου ποιητή Κ. Σ. Γ. που δη-
μοσιεύτηκαν παλι σε τούτη την έφημερίδα, τα τραγού-
δια του. Περιγαλιτή κι άλλα, το γύρισμα στη λατρεία
του Σουλωμού, είναι σημάδια πως η ξαναγέννηση ζη-
τιέται μέσα στην ίδια τη δημιουργική δύναμη της
έθνικής μας ψυχής, ότι οι ζωντανοί διδάχου της φυλής
μας άρχισαν να ξετοπίζουν τους νερόβραστους άπόστο-
λους του ξενισμού και της ψευτιάς.

ΗΛΙΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ

Δυο φίλοι περπατούσαν κοντά σ' ένα ποτάμι, ξάφια
στάθηκε ο ένας κ' είπε του άλλου·

— Τι βάζεις πώς περπατούμε από τ' άλλο μέρος του
ποταμού;

— Χωρατεύεις;

— Δεν χωρατεύω καθόλου; Στοιχηματίζεις ένα είκο-
σιπεντάρικο;

— Άς είναι. Ποιός θ' άποφασίσει;

— Ο πρώτος που άπαντήσουμε.

Σε λίγο άπαντούν ένα χωριάτη, που δείχνοντάς του ο
πρώτος φίλος τ' άντικρυνό μέρος του ποταμού του λέει.

— Μια στιγμή, πατριώτη. Δεν είναι εκείνο άντίκρυ
το ένα μέρος του ποταμού;

— Ναι, γιατί;

— Τιποτα. Και τούτο το άλλο;

— Βέβαια. Κοροϊδεύεις;

— Όχι, όχι. Ήθελα να πληροφορηθώ. Και για την
πληροφορία που μου έδωκες ο κυριος από δω θα σου δώσει
ένα είκοσιπεντάρικο.

κάθε ζήτημα κοινό στα δυο βιβλία. Κι αν ήθελε κανείς να
παραστήσει αλλιώς αυτή τη διαφορά, θα έλεγε ότι ο «Ού-
ρανός» εγγραφή εις γλώσσαν έπίσης άπέχονταν της τε
άρχαιούτης και της λεγομένης δημόδους, και δι' άναγνώ-
στιας έπίσης άπέχοντας του τε λαού και των λεγομένων
παιδευμένων.»

Έλείνο που λέγαμε παραπάνω, για τη μέθοδο των
λαϊκών βιβλίων, ότι δηλ. δεν πρέπει να είναι κουτσουρε-
μένα, σύντομα δηλ. βιβλία έπιστημονικά, γιατί αλλιώς θα
μιλήσει κανείς στον έπιστήμονα κι αλλιώς στον άπλο τον
άνθρωπο, γιατί ο πρώτος από το σχολιό, τη μελέτη, από
την έπιστημονική τέλος πάντων μόρφωση έχει στη συνεί-
δησή του άφομοίωση (όπως λέει η ψυχολογία)
κ ύ λ ο υ ς π α ρ α σ τ ά σ ε ω ν που είν τους έχει ο άλ-
λος, αυτό λοιπόν το βρίσκουμε στον «Ούρανο»— από την
ανάποδη.

Πού η μέθοδος του «Ήλιοφάγγαρου» όπου κάθε τι στη-
ρίζεται στην πα ρ α τ ή ρ η σ η, στο π ε ρ α μ α, — πεί-
ραμα και παρατήρηση κατορθωτά για τον καθένα— όπου
με παραδείγματα παρμένα από την καθημερινή ζωή τω-
νίζονται και γίνονται ότο το δυνατό πιδ εύκολονόητα τα
πράγματα;

Άμέσως ύστερ' από το κομμάτι «το Ούρανο» που δια-
βάσατε και που τελειώνει με τη δεύτερη άπόδειξη, έργον-
ται σαν κύματα άπαντώα που σε τυφλώνουν όχτώ άλλες

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΣΑΡΠΗΔΟΥ

— ΑΠΟ ΤΟ Π ΤΗΣ ΙΛΙΑΔΑΣ —

Μά άμα τότε είδε ο Σαρπηδός τους άφασκινι

[συντρόφους

π' άπ' τ' άντρωμένον ολάχτηκαν Πατρόκλου το

κοντάρι,

γυρνάει με λόγια άγγιχτικά και σκυύζει στους

[Λυκίωτες

«Παιδιά, που φέδεγτε; Ντω πής! Σταθήτε, όρέ,

[με θάρρος,

«τί έγω σ' άφτόν θα βγώ μπροστά τον άντρα, για

[να μάθω

«πιδος είναι άφτός που μας νικά κι έκανε τόσο θρήνος

«γιατί πολλών μας έφαγε και δυνάτων το μάτι»

Είπε, και χάμου πήδηξε με τ' άρματα άπ' τ'

[άμαξι,

πήδηξε κι' όξω ο Πατρόκλος άμα άντικρυ τον είδε.

Κι'εί διό, όπως διό γαντζόμυται άπτοι καρφονυχάτοι

μ' άγριες στριγγίδες ξεσκίζουνται σε σύρραχο βουνήσο.

έτσι κι'άφτοι στριγγίζοντας να λαγωθούν χοιμούνε.

Και όταν τους είδε, πόνεσε μέσα η καρδιά του Δία,

κι'έφτυς της Ήρας λάλησε διό φτερωμένα λόγια:

«Όχου, γραφτό 'ναι ο Σαρπηδός— θνητός που κά-

[λια άπ' δόλου

«λατρέδω έγω—να μου σφαχτεί άπ' του Πατρόκλου

[χέρι.

«Και συλλογιέμαι, κι'η καρδιά διπλόγνομα με δέρνει.

«πότες μου λέει πώς άρπαξ' τον άπ' τη σφαγή και

[σύρ' τον,

«και πότες, τώρα πιά άς σφαχτεί άπ' του Πατρό-

[κλου τ' όπλο.»

Τότες του λέει η δέσποινα η μαρμαρόλαιμη Ήρα:

«Μά αλήθεια τώρα άφτό το λές, γιέ σεδαστέ του

[Κρόνου

«Άντρα θνητόνε, από καιρό σμαδεφτό της μοίρας,

«έθες πάλι άπ' τον κακόκραχτο να λειτερώσεις χάρο;

«Κάν'το· μόν όλοι οι άλλοι έμεις θεοί δε συφώναμε.

«Τώρα ένα λόγο θα σου πώ και πρόσεξε ν'άκούσεις.

«Αν πās άφτόν και όπτι του τον στείλεις ζωντανόνε,

«τότ' ίσως κι'άλλος μας θεός γυρέψει, συλλογιόνα.

«αν άβ'άλει άπ' τη σκληρή σφαγή παιδί του άγα-

[πνέμενο,

«τι γί'ρω άπ' το τρανό καστρί της Τροίας πολεμούνε

«κι' άλλων πολλά παιδιά θεών που θα σκυλιάσουν

[δλοι.

«Μά ά σου'ναι άκριδαγάπητος και σ'τόν θρηνούν

[τα σπλάχνα.

«τώρα άφισ'τον να σκοτωθεί άπ' του Πατρόκλου χέρι,

«μα όταν άνάσα και ζωή πιά τον άλίσουν, στείλε

«από θάνατο και το βαθύ τον Ύπνο νάν τον πάρουν,

«ός νάν τον πάνε σ'τής πλατιάς μέσ' στα χωριά

[Λυκίας.

άποδείξεις για την κίνηση της Γης, την έτησία μεταβα-
τική και την περιστροφική, άποδείξεις ή μια χειρότερη
άπ' την άλλη. Ορίστε μερικές. Η Γη είτα πεπισμένη εις
τους πολλούς κ' έξωγκωμένη εις τον Ισημερινόν κίκριδω,
όπως έπρεπε να ήτο έκα της ήμερησίας περιστροφικής
κίνησεως της. Καλά θα είτανε να ήξερε ο καθένας ότι ένα-
κα της ήμερησίας περιστροφικής η Γη έπρεπε να ήτο πεπι-
σμένη κ.τ.λ. όπως ξέρει ότι το άλατι είναι άρμυρό και τεμ-
πέληδες οι παπάδες. Τότε όμως έχτες από την άστρονομία
του Flammarion θα είτανε λαϊκό βιβλίο και του Fay ή
άστρονομία. «Διά τον αυτόν λόγον (την ήμερησίαν περι-
στροφικήν δηλ.) το μήκος έκκερμούς του όποιου αι κυμάν-
σε: διαρκούν έν δευτερόλεπτον, είναι μικρότερον εις τον
ισημερινόν και μεγαλύτερον ες τας «Αθήνας»! Έτσι
μιλούνε μόνο θεολόγοι σε θεολόγους για την «έλαση, την
άρχή του κακού, και τη διπλή έκπόρευση». Τι κατάλαβε,
τί έμαθε, τί κέρδισε άπ' αυτά ο άναγνώστης; Άπολύτως
τίποτα. Ποιός ο λόγος λοιπόν των όχτώ άποδείξεων; Για
να τα χάσει ο άναγνώστης βλέποντας τάκατανόητα κι
άκαταμέτρητα έπιχειρήματα της Άστρονομίας, ή για να-
χουμε σ'ρογγυλό άριθμό άποδείξεων—όχι-ώ αυτές και δυο
οι πρώτες, δέκα; Για την «ήμερησία περιστροφική» είταν
άρκετή η πρώτη άπόδειξη. Κ' έπί τέλους, αν καλά και
σώνει θέλαμε να πούμε στον άναγνώστη μας, ότι κι άλ-
λιως άποδίδεται η ήμερησία κ.τ.λ, χωρίς να άρπαδι-